

Жіночі портрети
на тлі історії України

Марія Башкірцева

Марія Башкірцева, народжена в Україні, стала відомою французькою художницею.

Її картини зберігаються у музеях світу.

Вона мала справжній вокальний талант.

Її знаменитий щоденник свідчить про літературний обдарування. Марії пророкували велике артистичне майбутнє, але доля відміряла їй дуже короткий вік.

Народилась Марія у листопаді 1860 року, у селі Гавронці поблизу Полтави, у поміщицькій сім'ї відставного поручника Костянтина Башкірцева і дочки полковника з українізованої татарської родини Бабаніних, давньої та шляхетної. Після двох років шлюбу батьки розлучились.

Почались мандри Україною, а згодом і Європою з матір'ю та тіткою, які обожнювала Марію і виконували усі її забаганки. Дитина мала великий хист до музики, до наук, до малювання, їй легко давалися мови. У 12 років Марія добре знала французьку, англійську, італійську, латину і давньогрецьку, грала на багатьох музичних інструментах.

З 1872 року родина мешкала у Німечці. Честолюбство обдарованої дівчини зростало. У щоденнику, який вона вела французькою, писала, що створена для тріумфів, мріє бути співачкою і художницею, а найголовніше – бути популярною. Марія була відвертою у своїх зізнаннях.

Влітку 1876 року Марія навідалась до батька у Гавронці, до Диканьки, до Полтави, побачила місця, де проходило її дитинство. Записала у щоденнику: «За красою саду, парку, споруд Диканька може позмагатися з віллами Боргезе і Доріа в Римі...». Ще двічі вона приїздитиме на свою батьківщину.

У Парижі Башкірцева мріяла навчатися співу, адже мала чудовий голос, меццо-сопрано. Відомий французький професор вокалу Вартель був переконаний, що на Марію чекає світова слава. Але у 16-річному віці Марія почала хворіти горлом. Згодом поставили страшний діагноз – сухоти (туберкульоз). Поступова втрата голосу стала ударом для молодой дівчини. Про кар'єру співачки довелось забути.

Сильна духом, Марія не корилася долі. Поступила навчатись до студії живопису Рудольфа Жюльєна. Маючи незаперечний талант, працювала наполегливо і вже за кілька років демонструвала свої картини на відомих французьких салонах, завойовувала золоті медалі, славу, визнання і серця парижан.

На її картинах зображені жінки, діти, прості життєві ситуації, які нікого не залишали байдужим. Щоденнику вона звирялась: «Радості від перемог немає, тому що це досягнуто тривалою та копіткою працею, в них немає нічого неочікуваного, я відчуваю себе на шляху до більш високого і досконалого, і створене вже не задовольняє».

Мати і тітка намагались влаштувати долю Марії, вели з нею розмови про заміжжя, адже гарна і багата дівчина мала численних поклонників. Однак Марія не відчувала потягу до буденного сімейного життя, проте щиро захоплювалась творчими натурами. Листувалась з

Гі де Мопассаном, шукаючи в ньому споріднену душу. Писала і до Еміля Золя, але не отримала відповіді. Її найбільшим захопленням став художник Жюль

Бастьєн-Лепаж, старший за неї на 12 років, простого походження. Послідовник Франсуа Мілле, він відображав картини сільського життя. Марія вважала його живо-

пис неперевершеним, намагалась наслідувати його реалістичну манеру. Він став її найавторитетнішим радником. Вони зустрічались майже щодня, і, можливо, були не тільки друзями. «...Я просто божевільно від нього. Геній – що може бути прекраснішим?!» - писала вона в щоденнику.

Хвороба Марії посилювалась, вона втратила слух. Відчуваючи, як мало у неї часу, вона продовжувала працювати над ескізами, задумами нових картин. На жаль, Жюль теж був тяжко хворий. Згодом в неї вже не стало сил навідувати його.

У жовтні 1884 року Марія Башкірцева

померла, трохи не доживши до 24 років. На її похоронах усе було білим: одяг, труна, квіти, колісниця і шестеро коней. Бастьєн-Лепаж пережив її на два місяці.

Особистість Башкірцевої і досі викликає суперечки. Одні вважають її самозакоханою і марнославною дівчиною, інші - видатною художницею, яка за короткий час так багато подарувала світу.

Те, про що мріяла Марія, здійснилось. Її ім'я стало знаменитим. У Німці його носить одна з вулиць. У знаних музеях, зокрема, у Луврі, залишилися її картини. Пам'ять художниці вшановують виставками її робіт. У Франції існує нагорода імені Марії Башкірцевої - вона заповіла, аби щороку премія в сумі 500 франків присуджувалась молодим художникам. Її щоденником зачитуються і сьогодні.

